

UZASADNIENIE

Decyzją numer (...) z dnia 4 października 2013 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. ustalił podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia: emerytalne i rentowe, chorobowe, wypadkowe oraz ubezpieczenie zdrowotne pracownika Przedsiębiorstwa (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w K. **J. W.** za: kwiecień 2009 roku, czerwiec 2009 roku, grudzień 2009 roku, marzec 2010 roku, czerwiec 2010 roku, grudzień 2010 roku, kwiecień 2011 roku, czerwiec 2011 roku, grudzień 2011 roku.

/decyzja – k. 2-5 akt ZUS dot. J. W./

Decyzją numer (...) z dnia 4 października 2013 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. ustalił podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia: emerytalne i rentowe, chorobowe, wypadkowe oraz ubezpieczenie zdrowotne pracownika Przedsiębiorstwa (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w K. **P. W.** za kwiecień 2009 roku i maj 2009 roku.

/decyzja - k. 2-4 odwrót akt ZUS dot. P. W./

Decyzją numer (...) z dnia 4 października 2013 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. ustalił podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia: emerytalne i rentowe, chorobowe, wypadkowe oraz ubezpieczenie zdrowotne pracownika Przedsiębiorstwa (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w K. **A. Z.** za: kwiecień 2009 roku, lipiec 2009 roku, grudzień 2009 roku, marzec 2010 roku, czerwiec 2010 roku, grudzień 2010 roku, kwiecień 2011 roku, lipiec 2011 roku i grudzień 2011 roku.

/decyzja - k. 2-5 akt ZUS dot. A. Z./

Decyzją numer (...) z dnia 4 października 2013 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. ustalił podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia: emerytalne i rentowe, chorobowe, wypadkowe oraz ubezpieczenie zdrowotne pracownika Przedsiębiorstwa (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w K. **J. Z.** za: kwiecień 2009 roku, grudzień 2009 roku, marzec 2010 roku, sierpień 2010 roku, grudzień 2010 roku i kwiecień 2011 roku.

/decyzja - k. 1-4 akt ZUS dot. J. Z./

Decyzją numer (...) z dnia 4 października 2013 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. ustalił podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia: emerytalne i rentowe, chorobowe, wypadkowe oraz ubezpieczenie zdrowotne pracownika Przedsiębiorstwa (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w K. **K. Z.** za: kwiecień 2009 roku, lipiec 2009 roku, grudzień 2009 roku, marzec 2010 roku, lipiec 2010 roku, grudzień 2010 roku, kwiecień 2011 roku, czerwiec 2011 roku i grudzień 2011 roku.

/decyzja - k. 2-5 akt ZUS dot. K. Z./

Organ rentowy w uzasadnieniach powyższych decyzji argumentował, że w trakcie postępowania kontrolnego ustalono, iż w Regulaminie Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych dla (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością nie zawarto zasad dotyczących przyznawania bonów towarowych bądź dofinansowania wypoczynku urlopowego. Zasady wypłaty dofinansowania wypoczynku zostały spisane w protokołach spotkań Prezesa Przedsiębiorstwa (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z przedstawicielami związków zawodowych działających w przedsiębiorstwie i kwoty te są uzależnione od osiągniętego średniego wynagrodzenia brutto pracownika z ostatnich trzech miesięcy. Z zeznań płatnika składek wynika, iż kryteria te dotyczyły także przyznawania bonów towarowych. Organ rentowy wskazał, że zgodnie z pkt IV.1 Regulaminu Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych działalność socjalna prowadzona jest w oparciu o zatwierdzony plan roczny, a zgodnie z pkt IV.3 przyznawanie osobom uprawnionym świadczeń z Funduszu należy do decyzji kierownika zakładu pracy uzgodnionej z zakładowymi organizacjami związkowymi, natomiast w dokumentacji dotyczącej bonów brak jest potwierdzenia ich wypłaty w oparciu o plan

roczny uzgodniony ze związkami. W trakcie postępowania kontrolnego ustalono, że sporne świadczenia w postaci bonów towarowych i dofinansowania do czasów płatnik przyznawał pracownikom w jednakowej wysokości, stosując jedynie kryterium wymiaru czasu pracy, a więc bez dokonania indywidualnej analizy sytuacji życiowej, materialnej i rodzinnej ubezpieczonych. Wobec powyższego organ rentowy uznał, że pracodawca przyznał sporne świadczenia z pominięciem przepisów ustawy z dnia 4 marca 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych, co oznacza, że wypłacił świadczenia stanowiące podstawę wymiaru składek, a nie świadczenia socjalne.

/powołane decyzje w aktach ZUS/

W dniu 8 listopada 2013 roku płatnik składek Przedsiębiorstwo (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w K. odwołał się od powyższych decyzji, wnosząc o ich zmianę poprzez ustalenie, że nie jest zobowiązany do uwzględnienia w podstawie wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe, wypadkowe, chorobowe i zdrowotne ubezpieczonych, wypłaconych w latach 2009-2011 z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych świadczeń pieniężnych z okazji Ś. Wielkanocnych i Bożego Narodzenia, a także dofinansowania do wypoczynku urlopowego. Ponadto wniósł o zasądzenie od organu rentowego na rzecz płatnika kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W uzasadnieniu odwołań wskazał, że organ rentowy dokonał błędnej wykładni przepisów ustawy z dnia 4 marca 1994 roku

o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych oraz nie zastosował w sprawie postanowień rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 roku w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne

i rentowe. Argumentował, że skoro wypłaty były dokonywane ze środków Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych i niewątpliwie na cele socjalne przewidziane w Regulaminie oraz w uzgodnieniu ze związkami zawodowymi, zapisanymi w corocznych propozycjach,

to sam fakt przyznania pracownikom w latach 2009-2011 świadczeń w postaci bonów towarowych z okazji Ś. Wielkanocnych i Bożego Narodzenia oraz dofinansowania do wypoczynku urlopowego wszystkim pracownikom w jednakowej wysokości, uzależnionej od średniego wynagrodzenia brutto samego pracownika nie rodzi skutku w postaci obowiązku odprowadzania od nich składek na ubezpieczenia społeczne, chorobowe, wypadkowe i ubezpieczenie zdrowotne.

/odwołanie - k. 2 – 4 odwrót, odwołanie - k. 2 – 4 odwrót akt VIII U 6632/13, odwołanie - k. 2 – 4 odwrót akt VIII U 6633/13, odwołanie - k. 2 – 4 odwrót akt VIII U 6634/13, odwołanie - k. 2 – 4 odwrót akt VIII U 6635/13/

Organ rentowy w odpowiedziach na odwołania z dnia 2 grudnia 2013 roku wniósł o ich oddalenie, wywodząc jak w uzasadnieniach zaskarżonych decyzji. Nadto wniósł o łączne rozpoznanie spraw z odwołań Przedsiębiorstwa (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w K..

/odpowiedź na odwołanie - k. 9-10, odpowiedź na odwołanie - k. 9-10 akt VIII U 6632/13, odpowiedź na odwołanie - k. 9-10 akt VIII U 6633/13, odpowiedź na odwołanie - k. 9-10 akt VIII U 6634/13, odpowiedź na odwołanie - k. 9-10 akt VIII U 6635/13/

Sąd Okręgowy postanowieniami z dnia 4 kwietnia 2014 roku połączył sprawy

o sygn.: VIII U 6632/13, VIII U 6633/13, VIII U 6634/13 i VIII U 6635/13 ze sprawą o sygn. VIII U 6631/13 do łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia.

/postanowienie – k. 16 akt VIII U 6632/13, postanowienie – k. 15 akt VIII U 6633/13, postanowienie – k. 16 akt VIII U 6634/13, postanowienie – k. 16 akt VIII U 6635/13/

Na rozprawie w dniu 4 kwietnia 2014 roku pełnomocnik odwołującego poparł odwołania.

Zainteresowani: J. W., A. Z., K. Z. i J. Z. przyłączyli się do stanowiska płatnika składek.

Pełnomocnik organu rentowego wniósł o oddalenie odwołań i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego od płatnika składek według norm przepisanych, zgodnie ze złożonym wyliczeniem wartości przedmiotu sporu.

/e-protokół rozprawy z dnia 4.04.2014 r., stanowiska stron: 7 min., 9 min. 40 sek., 11 min. 52 sek., 12 min. 53 sek., 13 min. 30 sek., 14 min. 23 sek., płyta CD w kopercie – k. 56, wyliczenie wartości przedmiotu sporu – k. 22/

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny :

Wnioskodawca - Przedsiębiorstwo (...) w K. Spółka

z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w K., jako pracodawca (płatnik składek), jest zobowiązany do odprowadzania składek do ZUS z tytułu ubezpieczeń społecznych pracowników, tj. ubezpieczenia emerytalnego, rentowych, chorobowego i wypadkowego oraz ubezpieczenia zdrowotnego.

/ okoliczność bezsporna/

W spornym okresie tzn. w latach 2009 – 2011 obowiązywał u płatnika składek Regulamin Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych z dnia 1 stycznia 1994 roku (dalej Regulamin), w którym określono zasady i warunki przyznawania świadczeń socjalnych pracownikom odwołującego.

W Regulaminie wśród świadczeń socjalnych, które mogą zostać przyznane pracownikom przewidziano dofinansowanie:

- krajowego i zagranicznego wypoczynku dzieci i młodzieży, organizowanego (lub zakupionego) przez zakład pracy oraz indywidualnie przez osoby uprawnione w formie kolonii wypoczynkowych, obozów, zimowisk,
- zapomóg pieniężnych udzielonych w wypadkach losowych,
- czasów pracowniczych zakupionych przez zakład pracy oraz indywidualnie przez osobę uprawnioną do korzystania z Funduszu,
- wypoczynku urlopowego organizowanego przez pracownika we własnym zakresie,
- wypoczynku w dni wolne od pracy, organizowanego w formie turystyki grupowej (np. wycieczki itp.),
- działalności kulturalno – oświatowej w postaci imprez artystycznych, kulturalnych i rozrywkowych oraz zakupu biletów wstępu na te imprezy,
- imprez sportowych, uczestnictwa w różnych formach rekreacji ruchowej i zakupu biletów wstępu na te imprezy,
- imprez okolicznościowych – wraz z zakupem drobnych upominków z okazji Dnia Kobiet, Dnia Dziecka i Nowego Roku dla dzieci i młodzieży do ukończenia szkoły podstawowej oraz pożegnania pracowników odchodzących na emeryturę (pkt II.1. Regulaminu).

Wśród świadczeń socjalnych, które mogą zostać przyznane pracownikom nie przewidziano natomiast bonów towarowych z okazji Świąt Bożego Narodzenia lub Wielkanocnych. W punkcie III Regulaminu zostały ustalone zasady i warunki przyznawania świadczeń socjalnych. Zgodnie z jego postanowieniami zakład pracy ustala maksymalną kwotę dopłat do poszczególnych rodzajów działalności socjalnej w zależności od wielkości posiadanych środków ustalając preliminarz wydatków na dany rok kalendarzowy (pkt III.1). W pkt IV.1 Regulaminu zastrzeżono, że działalność socjalna w zakładzie prowadzona jest w oparciu o zatwierdzony plan roczny. Kwalifikacji wniosków dokonuje służba socjalna w uzgodnieniu z organizacjami związkowymi (pkt IV.2 Regulaminu). Przyznanie osobom uprawnionym świadczeń z Funduszu należy do decyzji kierownika zakładu pracy uzgodnionej z zakładowymi organizacjami związkowymi (pkt IV.3 Regulaminu), a w sprawach nieuregulowanych Regulaminem mają zastosowanie obowiązujące przepisy prawa (pkt IV.4 Regulaminu)

/Regulamin Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych – k. 59-61/

W dniach 4 – 6 lipca 2012 roku, 9 - 13 lipca 2012 roku, 17 – 20 lipca 2012 roku, 23 – 27 lipca 2012 roku, 31 lipca 2012 roku, 2 sierpnia 2012 roku organ rentowy przeprowadził u płatnika kontrolę, która obejmowała okres od stycznia 2009 roku do grudnia 2011 roku. Wykazała ona, że w okresach od kwietnia do września 2009 roku, od listopada do grudnia 2009 roku, od marca do grudnia 2010 roku i od lutego do grudnia 2011 roku pracodawca nie naliczał składek na ubezpieczenia społeczne od wartości bonów towarowych oraz od kwot dofinansowania wypoczynku urlopowego dla pracowników, które to świadczenia były wypłacane w ramach Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych. Zakład Ubezpieczeń Społecznych ustalił, że w Regulaminie Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych dla (...) w K. nie zawarto zasad dotyczących przyznawania bonów towarowych bądź dofinansowania wypoczynku urlopowego. Zakład ustalił, że zasady dofinansowania wypoczynku urlopowego spisano w protokołach spotkań Prezesa Przedsiębiorstwa (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z przedstawicielami związków zawodowych działających w przedsiębiorstwie, uzależniając kwotę dofinansowania jedynie od osiąganego średniego wynagrodzenia brutto pracowników z 3 ostatnich miesięcy, przy czym kwoty dofinansowania pracowników zatrudnionych w niepełnym wymiarze czasu pracy były rozliczane proporcjonalnie do wymiaru czasu pracy. Takie same kryteria płatnik stosował w przypadku bonów towarowych.

/protokół kontroli ZUS z 2 sierpnia 2012 roku, protokół z dnia 5 marca 2009 roku, aneks do ww. protokołu z dnia 2 grudnia 2009, protokół z dnia 22 marca 2010 roku, protokół z dnia 19 kwietnia 2011 roku - w aktach ZUS dot. ubezpieczonych./

Zgodnie z propozycjami podziału Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych zaakceptowanymi przez przedstawicieli związków zawodowych i płatnika:

- na 2009 rok Fundusz naliczony wyniósł 128.005,36 złotych, rodzaj świadczeń socjalnych jakie były przewidziane do podziału to: wczasy turystyczne, na które przewidziano środki z Funduszu w wysokości 83.200,00 złotych, bony towarowe, na które przewidziano środki z Funduszu w wysokości 41.600,00 złotych, inne wydatki, na które przewidziano środki z Funduszu w wysokości 3.205,36 złotych,

- na 2010 rok Fundusz naliczony wyniósł 119.104,98 złotych, rodzaj świadczeń socjalnych jakie były przewidziane do podziału to: wczasy turystyczne, na które przewidziano środki z Funduszu w wysokości 82.000,00 złotych, okolicznościowe świadczenia pieniężne, na które przewidziano środki z Funduszu w wysokości 36.000,00 złotych, inne wydatki, na które przewidziano środki z Funduszu w wysokości 1.104,98 złotych,

- na 2011 rok Fundusz naliczony wyniósł 122.000,00 złotych, rodzaj świadczeń socjalnych jakie były przewidziane do podziału to: wczasy turystyczne, na które przewidziano środki z Funduszu w wysokości 72.000,00 złotych, okolicznościowe świadczenia pieniężne, na które przewidziano środki z Funduszu w wysokości 48.100,00 złotych, inne wydatki, na które przewidziano środki z Funduszu w wysokości 2.000,00 złotych.

/propozycja podziału ZFŚS z 5 kwietnia 2009 roku – k. 6, propozycja podziału ZFŚS z 22 marca 2010 roku – k. 7, propozycja podziału ZFŚS z 19 kwietnia 2011 roku – k. 8/

Płatnik przy przyznawaniu pracownikom w latach 2009 - 2011 świadczeń z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych nie otrzymał, ani też nie żądał od beneficjentów podania informacji umożliwiających przeprowadzenie indywidualnej analizy sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej każdego z tych pracowników. B. towarowe przyznawane z okazji Ś. Wielkanocnych były w jednakowej wysokości dla wszystkich pracowników. Podejmując decyzje o przyznaniu świadczeń z okazji Świąt Bożego Narodzenia oraz dofinansowania do wypoczynku letniego pracownikom, płatnik kierował się tylko jednym kryterium, a mianowicie tym w jakiej wysokości uprawnieni (podzieleni na 3 grupy z uwagi na przekroczenie progu osiągniętych dochodów: do 1800 złotych, od (...) - 2200 złotych, powyżej 2200 złotych - brutto) uzyskiwali wynagrodzenie z tytułu stosunku pracy łączącego ich jedynie z odwołującym płatnikiem. Pracownicy składali oświadczenie odnośnie wysokości dochodów przed pójściem

na urlop wypoczynkowy. W ramach tej samej grupy wszyscy pracownicy otrzymywali w takiej samej wysokości sporne świadczenia z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych. Różnice w wysokości wypłacanych świadczeń pomiędzy poszczególnymi grupami były rzędu 30,00 złotych. Ten sposób wypłaty świadczeń był akceptowany przez związki zawodowe, które uczestniczyły w posiedzeniach Komisji Socjalnej, ich podpisy znajdują się pod protokołami z tych posiedzeń.

/zeznania świadka J. P. – e protokół z 4 kwietnia 2014 roku: 22 min. 25 sek., zeznania świadka G. G. – e protokół z 4 kwietnia 2014 roku: 33 min. 5 sek., zeznania świadka M. C. – e protokół z 4 kwietnia 2014 roku: 42 min. 26 sek. – płyta CD w kopercie – k. 56/

Przyznane w latach 2009 -2011 pracownikom bony z okazji Świąt Bożego Narodzenia i (...) Wielkanocnych oraz dofinansowania do wypoczynku urlopowego były świadczeniami w całości sfinansowanymi ze środków Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych /okoliczność bezsporna/

Wśród pracowników, którym płatnik przyznał i wypłacił z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych w latach 2009 - 2011 sporne świadczenia znaleźli się zainteresowani:

1. **J. W.**, który otrzymał:

a/ dofinansowanie do wypoczynku urlopowego: w czerwcu 2009 roku w kwocie 800,00 złotych, w czerwcu 2010 roku w kwocie 770,00 złotych, w czerwcu 2011 roku w kwocie 710,00 złotych;

b/ bony towarowe o wartości: 200,00 złotych w kwietniu 2009 roku, 244,00 złote w grudniu 2009 roku, 180,00 złotych w marcu 2010 roku, 329,00 złotych w grudniu 2010 roku, 200,00 złotych w kwietniu 2011 roku, 363,00 złote w grudniu 2011 roku,

2. **P. W.**, który otrzymał:

a/ dofinansowanie do wypoczynku urlopowego: w maju 2009 roku w kwocie 800,00 złotych;

b/ bony towarowe o wartości 200,00 złotych w kwietniu 2009 roku,

3. **A. Z.**, który otrzymał:

a/ dofinansowanie do wypoczynku urlopowego: w lipcu 2009 roku w kwocie 462,00 złote, w czerwcu 2010 roku w kwocie 462,00 złote, w lipcu 2011 roku w kwocie 426,00 złotych;

b/ bony towarowe o wartości: 120,00 złotych w kwietniu 2009 roku, 146,00 złotych w grudniu 2009 roku, 108,00 złotych w marcu 2010 roku, 197,00 złotych w grudniu 2010 roku, 120,00 złotych w kwietniu 2011 roku, 202,00 złote w grudniu 2011 roku,

4. **J. Z.**, który otrzymał:

a/ dofinansowanie do wypoczynku urlopowego: w kwietniu 2009 roku w kwocie 800,00 złotych, w sierpniu 2010 roku w kwocie 800,00 złotych;

b/ bony towarowe o wartości: 200,00 złotych w kwietniu 2009 roku, 244,00 złote w grudniu 2009 roku, 180,00 złotych w marcu 2010 roku, 366,00 złotych w grudniu 2010 roku, 200,00 złotych w kwietniu 2011 roku,

5. **K. Z.**, który otrzymał:

a/ dofinansowanie do wypoczynku urlopowego: w lipcu 2009 roku w kwocie 800,00 złotych, w lipcu 2010 roku w kwocie 800,00 złotych, w czerwcu 2011 roku w kwocie 740,00 złotych;

b/ bony towarowe o wartości: 200,00 złotych w kwietniu 2009 roku, 244,00 złote w grudniu 2009 roku, 180,00 złotych w marcu 2010 roku, 366,00 złotych w grudniu 2010 roku, 200,00 złotych w kwietniu 2011 roku, 400,00 złotych w grudniu 2011 roku.

/okoliczność bezsporna/

Płatnik nie naliczył składek od wartości przyznanych zainteresowanym wymienionych wyżej spornych świadczeń.

/okoliczność bezsporna/

Organ rentowy mając na uwadze wyniki kontroli wydał zaskarżone decyzje, w których ustalił wysokość podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia: emerytalne i rentowe, chorobowe, wypadkowe oraz ubezpieczenie zdrowotne: J. W., P. W., A. Z., J. Z. i K. Z..

/decyzja - k. 2-5akt ZUS dot. J. W., decyzja - k. 2-4 odwrót akt ZUS dot. P. W., decyzja - k. 2-5 akt ZUS dot. A. Z., decyzja - k. 2-5 akt ZUS dot. K. Z., decyzja - k. 1-4 akt ZUS dot. J. Z./

Płatnik nie kwestionował rachunkowych wyliczeń podstaw wymiaru składek ustalonych przez organ rentowy w zaskarżonych decyzjach, a jedynie twierdził, że sporne świadczenia jako świadczenia socjalne nie powinny być wliczane do podstawy wymiaru składek.

/okoliczność bezsporna/

Powyższych ustaleń Sąd Okręgowy dokonał na podstawie wyżej powołanych dokumentów oraz zeznań świadków: J. P., G. G. i M. C., uznając je za wiarygodne i wystarczające do poczynienia przedmiotowych ustaleń. Powołane dokumenty nie były kwestionowane w toku postępowania przez żadną ze stron a Sąd Okręgowy nie znalazł podstaw, ażeby z urzędu zakwestionować ich wartość dowodową. Sąd Okręgowy zważył, że z zeznań świadków wprost wynika, że w spornym okresie jedynym kryterium jakie było stosowane przy podejmowaniu decyzji o przyznaniu bonów towarowych oraz dofinansowania do wypoczynku była wysokość zarobków uzyskiwanych przez pracowników tylko u płatnika składek. Podkreślić należy, że dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy kluczową kwestią było to, czy płatnik przed przyznaniem spornych świadczeń zastosował kryterium socjalne i zbadał indywidualnie sytuację życiową, rodzinną i majątkową każdego z beneficjentów. Z zeznań w/w świadków w sposób jednoznaczny wynika, że pracodawca przyznając sporne świadczenia nie analizował indywidualnie sytuacji każdego pracownika, a swoją decyzję o przyznaniu wszystkim pracownikom spornych świadczeń w jednakowej wysokości w ramach wyodrębnionej grupy podjął wyłącznie w oparciu o jedno w/w kryterium. Co prawda pracodawca podzielił beneficjentów na 3 grupy, z uwagi na progi w jakich kształtowało się ich wynagrodzenie u płatnika, ale każda grupa tak podzielonych pracowników płatnika otrzymywała sporne świadczenia w jednakowej wysokości bez względu na to, jaką w danej grupie sytuację życiową, rodzinną i majątkową miał konkretny pracownik.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołania są niezasadne i jako takie podlegają oddaleniu.

Istota rozpoznawanego w niniejszym postępowaniu sporu dotyczy podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne pracowników, podlegających z mocy art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity: Dz.U.2013.1442 ze zm. - dalej „ustawa systemowa”), ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym i z mocy art. 11 ust. 1 i art. 12 ust. 1 w/w ustawy ubezpieczeniom chorobowemu i wypadkowemu, a także ubezpieczeniom zdrowotnym z mocy art. 81 ust. 1 i 6 oraz art. 83 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 roku o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2008 roku, Nr 164 poz. 1027 ze zm.).

Wskazać należy, że zgodnie z art. 18 ust. 1 i ust. 2 w zw. z art. 20 ustawy systemowej, podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne stanowi przychód, o jakim mowa

w art. 4 pkt 9 i 10 tej ustawy. Zgodnie zaś z treścią powołanego wyżej punktu 9 art. 4 cyt. ustawy, użyte w tej ustawie określenie przychód oznacza przychody w rozumieniu ustawy z dnia 26 lipca 1991 roku o podatku dochodowym od osób fizycznych (tekst jednolity Dz.U.2012.361 ze zm.).

Treść art. 12 ust. 1 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, nie pozostawia żadnych wątpliwości, że wartość spornych w niniejszej sprawie świadczeń, które zainteresowani uzyskali w latach 2009 – 2011 od odwołującego płatnika stanowią przychód tych pracowników. Od razu jednak należy podkreślić, że okoliczność ta nie przesądza jeszcze kwestii, iż wartość tych świadczeń podlega automatycznie wliczeniu do podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne w przypadku zainteresowanych.

Sąd Okręgowy zważył bowiem, że niektóre rodzaje przychodów podlegają wyłączeniu z podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne z mocy wydanego na podstawie art. 21 ust. 1 ustawy systemowej rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 roku w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, które zawiera zamknięty katalog przychodów niestanowiących podstawy wymiaru składek (Dz. U. z 1999 roku, Nr 49, poz. 488 ze zm. – dalej „rozporządzenie”). Wyłączenia te stanowią wyjątek od reguły zawartej w art. 6, art. 16 i art. 32 ustawy systemowej. Podkreślić w tym miejscu należy, że o „wyłączeniu oskładkowania w zakresie świadczeń socjalnych” decyduje nie to czy dane świadczenie zostało wypłacane z odpowiedniego funduszu, ale to, czy jest to zgodne z ustawą z dnia 4 marca 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (tekst jednolity: Dz. U. z 1996 roku, Nr 70 poz. 335 ze zm.) oraz wydanego na podstawie art. 8 ust. 2 tej ustawy, regulaminu.

Ustawa o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych w art. 2 pkt 1 definiuje działalność socjalną, przez którą należy rozumieć usługi świadczone przez pracodawców na rzecz różnych form wypoczynku, działalności kulturalno-oświatowej, sportowo-rekreacyjnej, opieki nad dziećmi w żłobkach, przedszkolach oraz innych formach wychowania przedszkolnego, udzielanie pomocy materialnej-rzeczowej lub finansowej, a także zwrotnej lub bezzwrotnej pomocy na cele mieszkaniowe na warunkach określonych umową.

Zgodnie z treścią § 2 ust. 1 pkt 19 rozporządzenia, nie stanowią podstawy wymiaru składek, świadczenia finansowane ze środków przeznaczonych na cele socjalne w ramach zakładowego funduszu świadczeń socjalnych.

Zasady tworzenia oraz funkcjonowania zakładowego funduszu świadczeń socjalnych zostały – jak to już wyżej wskazano - określone w ustawie z dnia 4 marca 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych.

Sąd Okręgowy w całości przy tym podzielił pogląd Sądu Najwyższego wyrażony w wyroku z 20 sierpnia 2001 roku (I PKN 579/00, OSNP 2003, nr 14, poz. 331), zgodnie z którym „pracodawca administrujący środkami zakładowego funduszu świadczeń socjalnych nie może ich wydatkować niezgodnie z regulaminem zakładowej działalności socjalnej, którego postanowienia nie mogą być sprzeczne z zasadą przyznawania świadczeń według kryterium socjalnego, to jest uzależniającego przyznawanie ulgowych usług i świadczeń wyłącznie od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z funduszu” (potwierdza to także wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 lipca 2007 roku, sygn. akt II PK 25/07, LexPolonica nr 1937741).

Podzielić należy również pogląd Sądu Najwyższego wyrażony w wyroku z dnia 20 sierpnia 2001 roku, sygn. akt I PKN 579/00 (LexPolonica nr 362457), iż „fundusz świadczeń socjalnych jest instytucją prawną, która ma łagodzić różnice w poziomie życia pracowników i ich rodzin, a także emerytów i rencistów. Jest on wyrazem funkcji społecznej zakładu pracy, zaś jego adresatami są zwłaszcza rodziny o najniższych dochodach”.

Także wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 lutego 2008 roku, sygn. akt II PK 156/07 (LexPolonica nr 2022875) jest potwierdzeniem prezentowanych wcześniej stanowisk: „art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (tekst jednolity: Dz. U. 1996 r. Nr 70, poz. 335 ze zm.) nie stanowi podstawy przyznania

wszystkim pracownikom świadczeń pieniężnych, które nie zmierzają do realizacji celów socjalnych zgodnych z art. 1 ust. 1 i art. 2 pkt 1 tej ustawy”.

Podkreślić należy, że płatnik składek administrując funduszem socjalnym, nie może tego czynić z pominięciem ustawy i w konsekwencji przez swoje działania uszczuplać zasoby tego funduszu, nawet jeśli odbyłoby się to przy pełnej aprobacie przedstawicieli związków zawodowych (por. uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 29 marca 2011 roku w sprawie III AUa 541/2010, OSA 2012/3 poz. 5 str. 72).

Sąd Okręgowy w pełni podziela stanowisko wyrażone w wyroku Sądu Najwyższego - Izba Pracy, (...) i Spraw Publicznych z dnia 20 czerwca 2012 roku (sygn. akt I UK 140/2012, LexPolonica nr 3954728), zgodnie z którym założeniem ustawy

o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych, jest podział środków tego funduszu między uprawnionych według kryterium socjalnego, co wyklucza zasadę równości. Przepis art. 8 ust. 1 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych wyraźnie wiąże wysokość przyznawanego świadczenia (będącego pomocą finansową w rozumieniu art. 2 ust. 1 ustawy) z rozpatrywaną łącznie sytuacją życiową, rodzinną i materialną osoby uprawnionej. Oznacza to, że ocena zgodności wydatkowanych środków z regulaminem powinna obejmować w niniejszej sprawie także i to, czy przyznanie świadczeń odbyło się zgodnie z kryteriami o jakich mowa w regulaminie.

Zgodnie z treścią ust. 2 art. 8 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych, zasady i warunki korzystania z usług i świadczeń finansowanych z Funduszu,

z uwzględnieniem ust. 1, oraz zasady przeznaczania środków Funduszu na poszczególne cele i rodzaje działalności socjalnej określa pracodawca w regulaminie ustalonym zgodnie z art. 27 ust. 1 albo z art. 30 ust. 5 ustawy o związkach zawodowych. Pracodawca, u którego nie działa zakładowa organizacja związkowa, uzgadnia regulamin z pracownikiem wybranym przez załogę do reprezentowania jej interesów.

Podkreślić należy, że wydany na tej podstawie regulamin zakładowego funduszu świadczeń socjalnych stanowi źródło prawa pracy zgodnie z dyspozycją art. 9 Kodeksu pracy (patrz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 października 2008 roku, sygn. akt II PK 74/2008, OSNP 2010/7-8 poz. 88 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 sierpnia 2001 roku, sygn. akt I PKN 579/2000, OSNP 2003/14 poz. 331).

Naruszenie przez pracodawcę regulaminu wykorzystania zakładowego funduszu świadczeń socjalnych oznacza naruszenie art. 8 ust. 2 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych.

Przepis art. 8 ust. 2 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych stwarza podstawę do stanowienia regulaminów jako zakładowego źródła prawa w zakresie zasad przeznaczania środków zakładowego funduszu świadczeń socjalnych, na poszczególne cele

i rodzaje działalności socjalnej oraz zasad i warunków korzystania z usług i świadczeń finansowanych z funduszu. Swoboda zawartych w regulaminie zasad przyznawania indywidualnych świadczeń, jest ograniczona zasadą wynikającą z treści art. 8 ust. 1 wspomnianej ustawy, zgodnie z którą przyznawanie ulgowych usług i świadczeń ma być uzależnione od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z funduszu (patrz J. Skoczyński, Komentarz do ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych, Warszawa 2003, s. 83).

Regulamin jako źródło prawa pracy jest wiążący dla płatnika w zakresie ogólnych zasad i kryteriów podziału środków funduszu świadczeń socjalnych, a także w odniesieniu do ustanowionego w tym regulaminie, trybu przyznawania takich świadczeń pracownikom.

Jednocześnie Sąd Okręgowy zważył, iż przepis art. 8 ust. 1 przedmiotowej ustawy nie odnosi się do całości działalności socjalnej w rozumieniu jej art. 2 pkt 1, a jedynie do ulgowych świadczeń i usług. Regulamin może przewidywać wydatkowanie środków funduszu na inne cele mieszczące się w ramach działalności socjalnej oraz ustalać inne zasady korzystania z tych świadczeń, np. powszechnej dostępności na równych zasadach w zakresie imprez integracyjnych

(patrz wyrok Sądu Najwyższego - Izba Pracy, (...) i Spraw Publicznych z dnia 23 października 2008 roku, sygn. akt II PK 74/2008, OSNP 2010/7-8 poz. 88).

Należy zatem rozróżnić dwie kategorie świadczeń i usług socjalnych ze względu na ich adresatów: indywidualne i zbiorowe.

Świadczenia lub usługi kierowane do osób indywidualnych, tzw. ulgowe, powinny być przyznawane według kryterium socjalnego przewidzianego w art. 8 wspomnianej ustawy, uzależniającego ich przyznanie wyłącznie od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z funduszu (patrz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 sierpnia 2001 roku, sygn. akt I PKN 579/00, OSNP 2003, nr 14, poz. 331).

Jeśli chodzi o rodzaj indywidualnych świadczeń, które mogą być przyznawane uprawnionym to niewątpliwie należą do nich np. przyznawane w okresie świątecznym bonusy, tak jak to miało miejsce w niniejszej sprawie. Ponieważ jednak wielkość udzielonej pomocy socjalnej musi być zróżnicowana to, jeżeli miała miejsce sytuacja, że wszyscy pracownicy otrzymali bonusy o jednakowej wartości, bonusy te trzeba ocenić jako świadczenie dodatkowe pracodawcy, nie zaś ulgowe świadczenia z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych (patrz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2009 roku, sygn. akt I UK 121/09, OSNP 2011, nr 9-10, poz. 133).

Pogląd ten jest aktualny także co do pozostałych indywidualnych świadczeń socjalnych, do których należy także sporne dofinansowanie do wypoczynku urlopowego danego pracownika.

Świadczenie to nie było bowiem świadczeniem adresowanym do większej liczby uprawnionych o charakterze wypoczynkowym, kulturalno-oświatowym, czy też rekreacyjno-sportowym (art. 2 pkt 1 ustawy). Przykładem grupowych świadczeń socjalnych mogą być np. imprezy lub spotkania integracyjne, grupowy wyjazd sportowo-rekreacyjny organizowany dla pracowników (np. kulis), czy też grupowa impreza kulturalna (np. grupowe wyjście na pokaz filmowy czy koncert). Takie imprezy grupowe mogą być finansowane z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych i to z pominięciem kryterium socjalnego.

Natomiast usługi i świadczenia kierowane do indywidualnych osób - z jakim mamy do czynienia w realiach niniejszej sprawy - nie mogą stanowić formy dodatkowego wynagrodzenia dla wszystkich pracowników i nie powinny być przyznawane wszystkim uprawnionym po równo, jeśli osoby te nie znajdują się w takiej samej sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej. Trudniejsza sytuacja powinna mieć bowiem wpływ na prawo do otrzymania świadczenia w pierwszej kolejności, jeśli dostępne w funduszu socjalnym środki są ograniczone lub w większej wysokości, jeśli środki z tego funduszu wystarczą

na zaspokojenie potrzeb wszystkich uprawnionych. Nie można przy tym mówić o dyskryminacji, gdy świadczenia z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych otrzymaliby tylko niektórzy uprawnieni (oczywiście pod warunkiem, że przyznając je płatnik zastosuje kryterium socjalne), bądź w niższej wysokości.

Wobec powyższego oczywistym jest stwierdzenie, że płatnik, jako pracodawca, musiał zatem poznać sytuację życiową, rodzinną i majątkową uprawnionych do korzystania

z indywidualnych świadczeń socjalnych, ażeby w ogóle mógł prawidłowo rozdzielać sporne świadczenia. W związku z tym odwołujący się pracodawca był uprawniony do zbierania informacji o sytuacji materialno - życiowej pracowników (patrz wyrok Sądu Najwyższego

z dnia 8 maja 2002 roku, sygn. akt I PKN 267/01, OSNP 2004, nr 6, poz. 99). Takich kroków odwołujący się nie poczynił.

Zgromadzony w sprawie materiał dowodowy – a zwłaszcza zeznania świadków – w sposób jednoznaczny wskazuje na to, że płatnik kryterium socjalne utożsamiał z wysokością wynagrodzenia uprawnionych, jakie ubezpieczeni otrzymywali w latach 2009 – 2011 w ramach stosunku pracy łączącego ich tylko z odwołującym.

Wskazać należy, że samo zaliczenie do grona osób uprawnionych do korzystania ze środków funduszu nie gwarantuje jeszcze uzyskania świadczeń socjalnych, albowiem fundusz nie jest ogólnie dostępny dla wszystkich uprawnionych osób. Skoro zaś przepis art. 8 ust. 1 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych wymaga wprost zastosowania kryterium socjalnego do przyznawania indywidualnych świadczeń socjalnych w zróżnicowanej wysokości, w zależności od sytuacji osób uprawnionych, przeto świadczenia z funduszu uzyskują ci pracownicy, których sytuacja socjalna jest najgorsza, a ci, których sytuacja życiowa, rodzinna i materialna została uznana za dobrą mogą otrzymać z tego funduszu świadczenia w niższej wysokości, ale też mogą go nie otrzymać w ogóle.

Zgromadzony materiał dowodowy wykazał, iż płatnik nie dokonał indywidualnej analizy sytuacji życiowej, rodzinnej i majątkowej każdego z uprawnionych do uzyskania spornych świadczeń socjalnych. Należy podkreślić, że mało prawdopodobne jest, ażeby wszyscy pracownicy zatrudnieni u jednego pracodawcy pozostawali jednocześnie w jednakowej sytuacji materialnej, życiowej i rodzinnej. Sytuacja życiowa ma wszak z natury rzeczy charakter zmienny i może ulegać w pewnych okresach życia danego człowieka pogorszeniu np. w związku z chorobą, śmiercią członka rodziny, czy też utratą mieszkania itp. Sytuacja rodzinna dotyczy zaś przede wszystkim liczby członków rodziny, z którymi pracownik prowadzi wspólne gospodarstwo domowe i na pewno różniła się u poszczególnych pracowników, a sytuacja materialna dotycząca posiadanych zasobów majątkowych i uzyskiwanych dochodów, sprowadza się nie tylko do ustalenia wysokości wynagrodzenia pracownika jakie uzyskiwał ten pracownik tylko u płatnika, ale dotyczy wszystkich osób, z którymi ów pracownik prowadzi wspólne gospodarstwo domowe. Te wszystkie informacje pozwalają dopiero w prawidłowy sposób ustalić kryterium socjalne, którym winien kierować się płatnik dokonując dystrybucji spornych świadczeń z funduszu socjalnego. Gdy pracownicy uzyskują w tej samej lub zbliżonej do siebie wysokości wynagrodzenia ze stosunku pracy łączącego ich z danym płatnikiem, sytuacja poszczególnych ubezpieczonych z uwagi na ich sytuację życiową i rodzinną może być różna z wyżej omówionych powodów. Dlatego w sytuacji z jaką mamy do czynienia na gruncie niniejszej sprawy, ustalanie sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej zawsze powinno następować indywidualnie (porównaj komentarz B. T. do art. 8 ustawy o z.f.ś.s., Ustawa o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych. Komentarz, L.).

W wyroku z dnia 8 maja 2002 roku, w sprawie sygn.. akt IPKN 267/01, Sąd Najwyższy wprost wypowiedział się, iż w art. 8 ust. 2 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych jest „[...] zawarta zasada przyznawania ulgowych usług i świadczeń oraz dopłat z Funduszu według kryteriów o charakterze wyłącznie socjalnym, tj. uzależnionych co do zasady i wysokości od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z Funduszu. Z tego zaś punktu widzenia nie może być obojętne to, czy i jakie dochody osiąga pracownik poza zakładem pracy, w którym ubiega się o świadczenie oraz jaka jest sytuacja życiowa wszystkich członków jego rodziny, z którymi prowadzi wspólne gospodarstwo domowe. Jeżeli więc przyznawanie świadczeń jest uzależnione od wymienionych wyżej kryteriów, to oczywiście staje się, że sytuacja pracownika lub innej osoby uprawnionej do korzystania z Funduszu wymaga każdorazowo wyjaśnienia, ustalenia i oceny”.

Brak jest w Regulaminie jakichkolwiek reguł odnoszących się do sposobu ustalania przez pracodawcę sytuacji socjalnej tj. życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej. Brak ten nie oznacza jednak, że pracodawca był zwolniony od dokonania powyższych ustaleń. Fundusz Świadczeń Socjalnych jest instytucją prawną, która ma łagodzić różnice w poziomie życia pracowników i ich rodzin. Jest on wyrazem funkcji społecznej zakładu pracy, zaś jego adresatami są zwłaszcza rodziny o najniższych dochodach. Pracodawca mając swobodę w doborze instrumentów, przy pomocy których ustali sytuację socjalną (życiową, rodzinną i materialną) osób uprawnionych mógł i powinien tego dokonać np. poprzez zobowiązanie ubiegającego się o świadczenie pracownika, do złożenia oświadczenia, bądź wniosku, w którym znajdą się wszystkie niezbędne informacje dotyczące sytuacji rodzinnej, życiowej i materialnej tego pracownika. Chodzi o takie informacje, które pozwolą pracodawcy w zgodzie z cytowaną ustawą ustalić sytuację życiową, rodzinną i materialną. Ważne jest, aby przed przyznaniem świadczenia z Funduszu, pracodawca rzeczywiście uzależnił samo przyznanie świadczenia, a następnie jego wysokość od sytuacji socjalnej pracownika (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 5 listopada 2013 r., sygn. akt III AUa 812/13, niepublikowany).

Przyznanie więc przez płatnika składek spornych świadczenia bez indywidualnej analizy sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej pracownika odbyło się zatem - w ocenie Sądu Okręgowego – z naruszeniem art. 8 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych.

Wskazać należy, że informacja o wysokości wynagrodzenia pracownika, sama w sobie nie określa jeszcze ani jego sytuacji życiowej, ani też materialnej.

Rozpoznając niniejszą sprawę Sąd Okręgowy w całości podzielił również pogląd Sądu Najwyższego, który w wyroku z dnia 16 września 2009 roku (I UK 121/2009, OSNP 2011/9-10 poz. 133) stwierdził, że jeżeli wypłata bonów towarowych nie ma charakteru socjalnego, gdyż nie wiąże otrzymania bonów z kryterium socjalnym, to bony należy uznać za przychód w rozumieniu art. 12 ust. 1 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, który to przychód stanowi podstawę wymiaru składek (art. 18 ust. 1 ustawy systemowej w zw. z § 1 rozporządzenia oraz art. 81 ust. 1 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej).

W uzasadnieniu tego orzeczenia Sąd Najwyższy podkreślił, że „ustawa o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych realizuje postulat i zarazem zasadę prawa pracy, by pracodawca w miarę możliwości zaspokajał bytowe, kulturalne i socjalne potrzeby pracujących.

Sąd Okręgowy w pełni podzielił także pogląd Sądu Apelacyjnego w Łodzi wyrażony w wyroku z dnia 29 marca 2011 roku, w sprawie o sygn. akt III AUa 541/2010 (OSA 2012/3 poz. 5 str. 72), zgodnie z którym „pracodawca wydając pracownikom bony towarowe o jednakowej wartości, wypłaca pracownikom świadczenie dodatkowe nie mające charakteru świadczenia z funduszu świadczeń socjalnych, skutkujące obowiązkiem zapłacenia składek na ubezpieczenia społeczne”.

Jak słusznie zauważył Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 16 września 2009 roku w sprawie o sygn. akt I UK 121/2009 (OSNP 2011/9-10 poz. 133) zasada wyrażona w art. 8 ust. 1 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych w zakresie w jakim wymaga zastosowania kryterium socjalnego indywidualnie do każdego z uprawnionych, nie doznaje żadnych wyjątków. W konsekwencji nawet regulamin Funduszu nie może zmienić tej zasady, a świadczenia wypłacone przez płatnika z pominięciem tej zasady, nie mogą być ocenione w sensie prawnym, jako świadczenia socjalne, a jeżeli tak, to nie mogą korzystać z uprawnień przyznanych tym świadczeniom przez system ubezpieczeń społecznych. W konsekwencji pomoc z funduszu może być dokonywana jedynie wówczas, gdy uzależnia się jej przyznawanie od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej pracownika.

Reasumując - sporne świadczenia nie miały charakteru socjalnego, gdyż ich otrzymanie nie wiązało się z zastosowaniem przez płatnika kryterium socjalnego z art. 8 ust. 1 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych. W konsekwencji świadczenia te stanowią przychód w rozumieniu art. 12 ust. 1 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, który to przychód stanowi podstawę wymiaru składek zgodnie z art. 18 ust. 1 ustawy systemowej w związku z § 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 roku w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (Dz. U. 1998 r. Nr 161 poz. 1106 ze zm.).

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴ §1 k.p.c., orzekł jak w punkcie pierwszym wyroku.

O kosztach postępowania Sąd orzekł w punkcie drugim sentencji wyroku na podstawie art. 98 § 1 i § 3 k.p.c. w zw. z § 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (tekst jednolity Dz.U.2013.490) i zasądził od wnioskodawcy na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddziału w Ł. łączną kwotę 780,00 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Wysokość wynagrodzenia pełnomocnika organu rentowego Sąd ustalił w oparciu o § 6

- pkt. 1 – 60,00 zł w sprawie odwołania od decyzji dotyczącej P. W. (wartość przedmiotu sporu poniżej 500,00 zł),
- pkt. 2 – po 180,00 zł w sprawach odwołań od decyzji dotyczących J. W. (wartość przedmiotu sporu 1.024,54 zł), A. Z. (wartość przedmiotu sporu 605,39 zł), J. Z. (wartość przedmiotu sporu 753,02 zł) i K. Z. (wartość przedmiotu sporu 1.060,71 zł)

rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (tekst jednolity Dz.U.2013.490).

Wydając rozstrzygnięcie w zakresie kosztów zastępstwa procesowego Sąd kierował się treścią przepisu § 6 rozporządzenia, który określa wysokość stawek minimalnych, będących podstawą określenia przez sąd wysokości zwrotu kosztów zastępstwa procesowego, między innymi w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych. Jest to więc norma o charakterze ogólnym wprowadzająca – co do zasady – stosowanie stawek minimalnych uzależnionych od wartości przedmiotu sporu, także w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych (por. tytuł Rozdziału 3 - S. minimalne w sprawach cywilnych, ze stosunku pracy i ubezpieczeń społecznych).

W niektórych kategoriach spraw ustawodawca uregulował jednak – normami o charakterze *lex specialis* w stosunku do cytowanego powyżej § 6 - inne stawki. I tak, stosownie do treści § 11 ust. 2 rozporządzenia stawki minimalne wynoszą 60,00 zł w sprawach o świadczenia pieniężne z ubezpieczenia społecznego i zaopatrzenia emerytalnego. Przepis ten, jako norma o charakterze szczególnym nie może podlegać wykładni rozszerzającej. Poza sporem jest, że sprawa z odwołania od decyzji ZUS stwierdzającej podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia, nie jest sprawą o świadczenia z ubezpieczenia społecznego, a wobec tego znajduje zastosowanie przepis ogólny, nakazujący przyjęcie stawek minimalnych stosownie do wartości przedmiotu sporu.

Kwestia ta została jednoznacznie przesądzona w podjętej w odpowiedzi na pytanie prawne uchwale Sądu Najwyższego z dnia 9 marca 1993 roku (sygn. akt II UZP 5/93, opubl. w OSNC z 1993 roku, nr 11, poz. 194.), gdzie wskazano, że „pełnomocnikowi Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (radcy prawnemu) za zastępstwo Oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w sprawach o wymiar składek na ubezpieczenie społeczne przysługuje wynagrodzenie ustalone zgodnie z zasadami określonymi w § 10 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 4 czerwca 1992 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie w postępowaniu przed organami wymiaru sprawiedliwości (Dz. U. Nr 48, poz. 220)”.

Podkreślić należy, że zarówno teza uchwały, jak i powołana w uzasadnieniu argumentacja zachowują pełną aktualność także pod rządami obecnie obowiązującego rozporządzenia.

W uzasadnieniu uchwały Sąd Najwyższy wskazał przede wszystkim, że „składki na ubezpieczenie społeczne nie są świadczeniami pieniężnymi z ubezpieczenia społecznego, lecz świadczeniami na to ubezpieczenie. Dlatego też wykładnia gramatyczna § 17 rozporządzenia (obecnie § 11 powołanego rozporządzenia) przemawia przeciwko przyjęciu, że obejmuje on także sprawy o składki na ubezpieczenie społeczne. Wyłączenie spraw o składki na ubezpieczenie społeczne z zasad wynagradzania adwokatów (radców prawnych) przewidzianych w omawianym § 17, wynika także z wykładni celowościowej tego przepisu. Ma on bowiem na celu ochronę interesów świadczeniobiorców ze względu na społeczny charakter tych świadczeń. Nie można (...) przyjąć, że w katalogu spraw wymienionych w § 17 ust. 2 rozporządzenia mieszczą się też sprawy o składki na ubezpieczenie społeczne, a więc na finansowanie świadczeń, o których mowa w tym przepisie.”

Praktyka sądów powszechnych potwierdza stosowanie przyjętej przez Sąd Najwyższy wykładni.

Należy dodać, że zgodnie z treścią art. 476 § 2 k.p.c. przez sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych rozumie się sprawy, w których wniesiono odwołanie od decyzji organów rentowych, dotyczących: ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia rodzinnego, emerytur i rent, innych świadczeń w sprawach należących do właściwości Zakładu

Ubezpieczeń Społecznych, odszkodowań przysługujących w razie wypadków i chorób pozostających w związku ze służbą wojskową albo służbą w Policji lub Służbie Więziennej.

Zgodnie z § 3 tego przepisu przez sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych rozumie się także sprawy wszczęte na skutek niewydania przez organ rentowy decyzji we właściwym terminie, a także sprawy, w których wniesiono odwołanie od orzeczenia wojewódzkiego zespołu do spraw orzekania o stopniu niepełnosprawności, sprawy o roszczenia ze stosunków prawnych między członkami otwartych funduszy emerytalnych a tymi funduszami lub ich organami oraz sprawy ze stosunków między emerytami lub osobami uposażonymi w rozumieniu przepisów o emeryturach kapitałowych a Zakładem Ubezpieczeń Społecznych.

Pomimo tak szeroko zakreślonej definicji spraw z zakresu ubezpieczeń społecznych, ustawodawca w § 11 ust. 2 rozporządzenia wskazuje, że stawki minimalne wynoszą 60,00 zł w sprawach o świadczenia pieniężne z ubezpieczenia społecznego i zaopatrzenia emerytalnego, a nie w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych. A zatem oczywistym jest, że ustawodawca w sposób w pełni świadomy ograniczył wysokość stawki do 60,00 zł jedynie do spraw o świadczenia pieniężne z ubezpieczenia społecznego i zaopatrzenia emerytalnego. Powyższe wydaje się być całkowicie logiczne i uzasadnione, na co wskazywał Sąd Najwyższy w powołanej uchwale podnosząc, iż przepis § 17 ma na celu ochronę interesów świadczeniobiorców ze względu na społeczny charakter tych świadczeń.

Nie można więc w tej sytuacji dokonywać rozszerzającej interpretacji przepisu art. § 11 ust. 2 rozporządzenia. Jeżeli bowiem ustawodawca chciałby, aby taka stawka była wyznaczona za prowadzenie wszystkich spraw z zakresu ubezpieczeń społecznych, wówczas niewątpliwie tak też zredagowałby przepis wskazując, iż stawki minimalne wynoszą 60,00 zł w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych. Określenie zaś kręgu takich spraw, niewątpliwie byłoby z kolei oczywiste z uwagi na brzmienie art. 476 § 2 i § 3 k.p.c. Nadto ustawodawca wskazał w nazwie Rozdziału 3 rozporządzenia, iż dotyczy on określenia stawek minimalnych w sprawach cywilnych, ze stosunku pracy i ubezpieczeń społecznych, co dodatkowo przemawia za w pełni świadomym działaniem ustawodawcy przy określaniu zakresu spraw w § 11 ust. 2 rozporządzenia. Zatem ustawodawca zdecydował o ograniczeniu stosowania stawki 60,00 zł, jedynie do spraw o świadczenia pieniężne z ubezpieczenia społecznego i zaopatrzenia emerytalnego. W tych okolicznościach dokonywanie interpretacji przepisu, wbrew jego oczywistemu brzmieniu, wydaje się całkowicie nieuprawnione.

Mając powyższe na uwadze Sąd uznał, że zasadnym jest zasądzenie zwrotu kosztów zastępstwa procesowego na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddziału w Ł. w kwocie 780,00 zł

Zarządzenie

odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć

pełnomocnikowi wnioskodawcy.

28.04.2014r.